C/2026/3539

22.7.2026

# Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén

# Förbjud omvändelseterapi i Europeiska unionen

**(yttrande på eget initiativ)**

(C/2026/3539)

Föredragande: **Pascal DEBAY**

Medföredragande: **Ionuț SIBIAN**

| | |
|---|---|
| Rådgivare | Peter DUNNE (för föredraganden, grupp II)<br>Ana-Bianca OPREA (för medföredraganden, grupp III) |
| Beslut av plenarförsamlingen | 4.12.2025 |
| Rättslig grund | Artikel 52.2 i arbetsordningen |
| Ansvarig sektion | Sysselsättning, sociala frågor och medborgarna |
| Antagande av sektionen | 24.2.2026 |
| Antagande vid plenarsessionen | 29.4.2026 |
| Plenarsession nr | 605 |
| Resultat av omröstningen<br>(för/emot/nedlagda röster) | 169/3/9 |

## 1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) fördömer starkt alla former av omvändelseterapi, dvs. metoder som syftar till att ändra, undertrycka eller utplåna en persons sexuella läggning, könsidentitet och/eller könsuttryck. Omvändelseterapi innebär en överträdelse av det absoluta förbudet mot tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

*EESK ger följande rekommendationer:*

1.2 Kommissionen bör lägga fram ett förslag om att förbjuda omvändelseterapi EU, och förbudet bör vara rättsligt bindande. All verksamhet, och reklam för sådan verksamhet, som syftar till att ändra, undertrycka eller utplåna en persons sexuella läggning, könsidentitet och/eller könsuttryck bör förbjudas.

1.3 Förbudet bör formuleras i heltäckande och precisa termer, med tydliga definitioner av de metoder som utgör omvändelseterapi.

1.4 Förbudet bör omfatta metoder för att omvända barn eller vuxna samt reklam för sådana metoder. Förbudet bör gälla alla offentliga, privata, yrkesmässiga och icke-yrkesmässiga aktörer som deltar i eller gör reklam för omvändelseterapi. Ett eventuellt förbud bör inte användas för att hålla en person som utsatts för omvändelseterapi straffrättsligt eller civilrättsligt ansvarig.

1.5 I anslutning till det detta bör lämpliga påföljder fastställas för personer som ägnar sig åt eller gör reklam för omvändelseterapi. Dessa påföljder bör återspegla den allvarliga skada som omvändelseterapi orsakar och vara tillräckliga stränga för att avskräcka människor från att ägna sig åt eller göra reklam för dessa metoder.

1.6 Förbudet bör täcka in könskarakteristika, för att skydda intersexuella personer från att utsättas för icke-terapeutiska ingrepp utan samtycke, vilket utgör en form av omvändelseterapi som tvingar fram en binär könsanpassning.

1.7 Kommissionen bör i samråd med det organiserade civila samhället göra en årlig utvärdering för att övervaka genomförandet av förbudet horisontellt och vertikalt i alla medlemsstater. Ett förbud är endast effektivt om det åtföljs av en kraftfull övervakningsmekanism.

1.8 Kommissionen bör finansiera särskild fortbildning för viktiga yrkesgrupper så att de kan känna igen omvändelseterapi och stödja personer som utsatts. Kommissionen bör även säkerställa samarbete med och tillräcklig finansiering för icke-statliga hbtqi+-organisationer, som spelar en nyckelroll i det inledande stödet, uppföljningen och anmälan samt bistår med specialiserat stöd.

1.9 Kommissionen bör finansiera utbildningsinsatser och medvetenhetshöjande åtgärder för att öka allmänhetens kunskap om omvändelseterapi, eftersom ökad allmän medvetenhet är avgörande för att upptäcka och utrota sådana metoder. Kommissionen bör inkludera dessa åtgärder i sitt program för att ta itu med omvändelseterapi inom ramen för jämlikhetsstrategin för hbtqi+-personer 2026–2030.

## 2. **Allmänna kommentarer**

2.1 I ett europeiskt medborgarinitiativ uppmanas kommissionen att införa ett lagstadgat förbud mot omvändelseterapi som riktar sig till hbtqi+-personer ([1]). Begreppet omvändelseterapi avser metoder som syftar till att ändra eller undertrycka en persons sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

2.2 Omvändelseterapi har av Förenta nationerna, Europarådets kommissarie för mänskliga rättigheter och Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter (FRA) beskrivits som en grym, omänsklig och förnedrande behandling som potentiellt kan utgöra tortyr. Inom EU:s institutioner och Europarådet har dessutom många berörda parter uttryckligen förespråkat ett förbud mot omvändelseterapi, bland annat Europaparlamentet, Europarådets parlamentariska församling och Europarådets kommunalkongress.

2.3 Medborgarinitiativet lanserades i januari 2024 av den franska organisationen mot omvändelseterapi (ACT), vann snabbt stöd och samlade 1 128 063 underskrifter. Kommissionen måste lämna svar senast den 18 maj 2026 med en beskrivning av eventuella planerade uppföljningsåtgärder.

2.4 För närvarande är omvändelseterapi i olika utsträckning förbjudet i åtta EU-medlemsstater: Belgien, Cypern, Frankrike, Grekland, Malta, Portugal, Spanien och Tyskland. I övriga nitton medlemsstater finns inget förbud i form av särlagstiftning för att förhindra sådana metoder. Förbud finns även i Norge och Island samt i länder utanför Europa, t.ex. Kanada, Nya Zeeland och Ecuador.

2.5 EESK välkomnar initiativet med öppna armar, eftersom vi redan har efterfrågat ett förbud mot omvändelseterapi ([2]).

2.6 I FRA:s tredje hbtqi+-enkät uppgav en av fyra svarande att de hade utsatts för någon form av ”omvändelseterapi” ([3]). I elva procent av fallen ska handlingarna ha utförts av familjemedlemmar och i fem procent av fallen av medlemmar av religiösa samfund. De rapporterade handlingarna omfattade fysiskt våld (3 % av de svarande), sexuellt våld (1 %) och verbala övergrepp eller förnedring (14 %). Hälften av transkvinnorna (47 %) och transmännen (48 %) hade utsatts för sådan ”omvändelseterapi”. I enkäten uppgav 76 % av de svarande att de inte hade samtyckt till dessa ”behandlingar”, och 13 % svarade att de hade deltagit i omvändelseterapin under tvång eller hot. De uppskattade siffrorna varierar, men visar icke desto mindre på en oroande utbredning av omvändelseterapi i EU.

([1]) Europeiska medborgarinitiativet, *Förbjud omvändelseterapi i Europeiska unionen*, kommissionens registreringsnummer: ECI(2024) 000001.

([2]) EUT C 286, 16.7.2021, s. 128; Ekonomiska och sociala kommitténs permanenta arbetsgrupp om grundläggande rättigheter och rättsstatsprincipen: *Fundamental rights and the rule of law – National developments from a civil society perspective 2018–2024*, s. 39.

([3]) Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, *”LGBTIQ equality at a crossroads: progress and challenges”* (Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter, 2024), s. 23.

2.7 EESK betonar att personer som har utsatts för omvändelseterapi uttryckligen måste erkännas som offer för hatbrott och skyddas inom ramen för direktivet om brottsoffers rättigheter. De måste ha rätt till särskilt stöd, rättshjälp och skydd mot sekundär viktimisering under lagföringen, oavsett om handlingarna utfördes av t.ex. familjemedlemmar, religiösa rådgivare eller sjukvårdspersonal.

2.8 EESK betonar att omvändelseterapi saknar vetenskaplig grund och har skadlig inverkan genom att den framkallar eller förstärker känslor av skam, skuld, självförakt och värdelöshet. Detta kan leda till ökade förekomster av depression, ångest, posttraumatiskt stressyndrom (PTSD), självmordstankar och självmordsförsök. Alla människor, oavsett ålder, påverkas när den psykiska hälsan och välbefinnandet undergrävs, men barn och unga vuxna är särskilt sårbara. Framträdande organisationer inom läkarvetenskap och psykiatri har fördömt omvändelseterapi som vetenskapligt ogrundad, ineffektiv och farlig, och som oförenlig med de mänskliga rättigheterna ([4]). Omvändelseterapi har dessutom negativ inverkan genom att den stärker en falsk och stigmatiserande uppfattning bland allmänheten att sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck kan eller bör ”botas”.

2.9 Kommittén är övertygad om att omvändelseterapi utgör en kränkning av de mänskliga rättigheterna och potentiellt strider mot många av de skyddsåtgärder som fastställs i den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna ([5]) (Europakonventionen, ETS nr 5), inbegripet artiklarna 2, 3, 8, 9, 10 och 14 samt artikel 1 i protokoll nr 12 till konventionen. I artikel 3 i Europakonventionen förbjuds tortyr och omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har slagit fast att metoder som orsakar allvarligt fysiskt eller psykiskt lidande – såsom påtvingade medicinska ingrepp, elchocker eller psykologisk tvångsmanipulering – kan strida mot artikel 3 i Europakonventionen ([6]).

2.10 Kommittén är mycket bekymrad över skyddet av barns rättigheter. Barn löper särskilt stor risk att utsättas för omvändelseterapi och att skadas allvarligt av den. Föräldrars rätt till kontroll över och omsorg om sitt barn inskränks av barnets bästa. FN:s oberoende expert på skydd mot våld och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet har konstaterat att det är oförenligt med barnets bästa att påtvinga det omvändelsesterapi ([7]).

2.11 EESK noterar den nya jämlikhetsstrategin för hbtqi+-personer 2026–2030, där EU:s åtagande för jämlikhet bekräftas och genomförande och samarbete prioriteras, inbegripet stöd till medlemsstaterna för att bekämpa förekomsten av omvändelseterapi ([8]). Kommissionen åtar sig att beakta det europeiska medborgarinitiativet, och EESK uppmanar den att föreslå att omvändelseterapi tas upp i förteckningen över ”EU-brott” enligt artikel 83.1 i EUF-fördraget, och erkänna omvändelseterapi som ett hatbrott, för att säkerställa en enhetlig skyddsnivå i hela EU.

2.12 Omvändelseterapi har formellt förbjudits av yrkesorganisationer i hela Europa, inbegripet nationella sammanslutningar av psykologer, psykiatriker, psykoterapeuter och rådgivare. Även om dessa förbud inom yrkeskårerna har en viktig förebyggande roll förblir de dock bara etiska riktlinjer snarare än rättsliga garantier, och graden av efterlevnad varierar inom EU. Ett lagstadgat förbud innebär ett kraftfullare och mer konsekvent skydd som kompletterar de etiska normer som upprätthålls av yrkespersoner inom psykisk hälsa.

2.13 EESK pekar på att omvändelseterapi leder till svår socioekonomisk utsatthet och hög grad av social utestängning för offren. Det psykiska lidande som uppstår, som inbegriper depression och posttraumatiskt stressyndrom, undergräver allvarligt personens anställbarhet och prestationer på arbetsplatsen. För att säkerställa fullständig inkludering av hbtqi +-personer på arbetsmarknaden måste medlemsstaterna erkänna dessa skador som hinder för sysselsättning och tillhandahålla integrerade stödtjänster för att hjälpa utsatta personer att återintegreras i arbetslivet.

([4]) Se t.ex. European Psychiatric Association, ”EPA Statement on conversion ’therapies’ and LGBTQ Patients”.

([5]) Enligt artikel 6.2 i EU-fördraget ska unionen ”ansluta sig till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna”.

([6]) Se t.ex *VC v Slovakia*, begäran nr. 18968/07 (ECtHR, 8 november 2011); *Spivak v Ukraine*, begäran nr. 21180/15 (ECtHR, 5 juni 2025).

([7]) Rapport från den oberoende experten för skydd mot våld och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet, ”Practices of so-called ’conversion therapy’”, 2020.

([8]) Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén En jämlikhetsunion: Jämlikhetsstrategi för hbtqi-personer 2020–2030, COM(2020) 725 final.

2.14 Kommissionen bör i samarbete med medlemsstaterna vidta åtgärder för att bekämpa vilseledande information om omvändelseterapi, i synnerhet på nätet. Det behövs en mekanism för att övervaka genomförandet av direktivet om audiovisuella medietjänster och förordningen om digitala tjänster för att förhindra reklam för dessa skadliga metoder.

2.15 EU:s finansieringsprogram bör vara nära kopplade till och villkorade av respekt för EU:s värden (artikel 2 i EU-fördraget). EESK rekommenderar förhands- och efterhandsrevisioner av mångfalden i EU-finansierade projekt för att säkerställa att de inte främjar omvändelseterapi. Dessutom bör särskild finansiering anslås till icke-statliga organisationer som tillhandahåller rättsligt och psykiskt stöd till offer, inom ramen för programmet för medborgare, jämlikhet, rättigheter och värden.

2.16 Kommittén är mycket oroad över kränkningar av de mänskliga rättigheterna i allmänhet, och hbtqi+-personers rättigheter i synnerhet, där drivkraften är politiska eller religiösa övertygelser. Diskriminering, våld och tortyr som riktas mot enskilda personer i EU är oförenligt med EU:s grundläggande värden om tolerans och frihet.

## 3. **Särskilda kommentarer**

*Straffrättsligt förbud mot omvändelseterapi*

3.1 I hela Europa fortsätter diskussionerna om de effektivaste sätten att bekämpa omvändelseterapi.

3.2 På de platser i EU där man för närvarande har ett förbud har en majoritet av medlemsstaterna gjort omvändelseterapi till en straffrättslig handling. Även om hot om straffrättsliga påföljder kanske avskräcker vissa offer från att rapportera övergrepp, är användning av straffrätten det bästa sättet att uppmärksamma de betydande skador som omvändelseterapi orsakar och har sannolikt en starkare avskräckande effekt än civilrättsliga påföljder.

3.3 Vissa medlemsstater kanske redan har straff- eller civilrättsliga bestämmelser som kan tillämpas på omvändelseterapi, med hänvisning till befintliga lagar, i motsats till särlagstiftning mot omvändelseterapi, men då förbiser man både den symboliska betydelsen av ett uttryckligt förbud samt att vissa brottsoffer kan ha svårt att passa in övergreppen som de utsatts för under en mer allmän definition av skada enligt straff- eller civilrätten.

3.4 Även om straffrättsliga påföljder har en starkt avskräckande effekt betonar EESK att ett eventuellt straffrättsligt förbud mot omvändelseterapi måste ingå i en strategi för reparativ rättvisa. Påföljderna bör kompletteras med obligatorisk utbildning för gärningspersonerna och, än viktigare, med ett starkt socialt stöd till offren för att förhindra att personer avskräcks från göra en anmälan av rädsla för straffrättsliga konsekvenser i ett familjesammanhang eller religiöst sammanhang.

*Det praktiska tillämpningsområdet för ett förbud mot omvändelseterapi*

3.5 Det är viktigt att ett eventuellt EU-förbud mot omvändelseterapi formuleras i heltäckande och precisa termer, framför allt om förbudet införs via straffrätten.

3.6 Förbudet måste tydligt definiera de metoder som utgör omvändelseterapi. Det saknas en enhetlig definition av omvändelseterapi bland medlemsstaterna, men EESK anser att en eventuell EU-definition måste omfatta alla former av oegentliga handlingar – inbegripet fysiska, känslomässiga och ekonomiska handlingar – som kan användas för att försöka ändra en persons sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

3.7 Ett EU-förbud måste omfatta både omvändelseterapi och reklam för omvändelseterapi. Ett förbud mot reklam för omvändelseterapi, vilket är vanligt i de medlemsstater som redan har förbjudit dessa metoder, är väsentligt för att minska kontaktpunkterna och för att på lämpligt sätt bestraffa aktörer som inte själva tillhandahåller omvändelseterapi men som hänvisar personer till sådan verksamhet.

3.8 EESK rekommenderar, liksom för liknande brott, att ett eventuellt förbud mot omvändelseterapi i EU ska ha extraterritoriell verkan, så att det blir förbudet att föra en person ut ur EU i syfte att utsätta vederbörande för omvändelseterapi i en jurisdiktion utanför EU.

*Skyddsgrunder för ett förbud mot omvändelseterapi*

3.9 EESK rekommenderar att ett EU-förbud mot omvändelseterapi omfattar försök att ändra en persons *sexuella läggning*, *könsidentitet* eller *könsuttryck*. Dessa tre grunder ingår för närvarande i lagstiftningen mot omvändelseterapi i Belgien, Cypern, Grekland, Malta, Spanien och Portugal.

3.10 Även om *könsuttryck* är ett mindre utvecklat begrepp i europeisk människorättslagstiftning fokuserar omvändelseterapi som riktas mot transpersoner och ickebinära personer ofta på deras externa könsuttryck. Detta kan orsaka de allvarligaste formerna av ”omvändelserelaterade” skador.

3.11 I hela Europa har införandet av begreppet *könsidentitet* stött på motstånd eftersom det anses begränsa läkarnas förmåga att föra medicinskt motiverade samtal om könsidentitet. EESK ser dock inget skäl till varför ett EU-förbud inte skulle kunna formuleras i termer som på ett tillräckligt sätt möjliggör tillhandahållande av medicinskt lämplig könsvård, inbegripet samtal om könshistorik, i ärligt uppsåt. Inom ramen för ett eventuellt EU-förbud bör man tydligt skilja mellan ”bekräftande vård” och skadliga ”omvändelseförsök”. Denna tydlighet är central för att skydda hälso- och sjukvårdspersonal som tillhandahåller etiskt stöd.

3.12 Ett eventuellt EU-förbud bör även täcka in könskarakteristika för att skydda intersexuella personer från att utsättas för omotiverade medicinska ingrepp utan samtycke, vilket utgör en form av omvändelseterapi som tvingar fram en binär könsanpassning. I linje med sin tidigare ståndpunkt efterlyser EESK ett totalförbud mot könsstympning av intersexpersoner ([9]).

3.13 EESK rekommenderar starkt att det i ett eventuellt EU-förbud mot omvändelseterapi klargörs att förbudet mot sådana metoder i anknytning till *sexuell läggning* inte rättfärdigar att transpersoner och ickebinära barn undanhålls kliniskt lämplig hälso- och sjukvård.

*Personer som omfattas av förbudet mot omvändelseterapi*

3.14 I de EU-medlemsstater som redan har förbjudit omvändelseterapi råder det bred enighet om att förbudet bör omfatta alla barn utan undantag. Denna ståndpunkt, som EESK stöder, tar fasta på barns unika mottaglighet för de skador som omvändelseterapi medför.

3.15 När det gäller vuxna diskuteras det fortfarande i viss utsträckning huruvida lagen bör förbjuda omvändelseterapi för alla vuxna, eller huruvida ett förbud, som i Malta, Grekland och Tyskland, endast bör omfatta vuxna som inte kan och/eller inte ger fritt och informerat samtycke till sådan omvändelseterapi. Den sistnämnda ståndpunkten betonar rätten för självständiga individer att själva fatta beslut och göra fria val, även om det innebär att en vuxen person utsätts för skadliga eller oegentliga handlingar.

3.16 EESK konstaterar att de särskilda sociala och kulturella omständigheter under vilka omvändelseterapi vanligtvis äger rum avsevärt undergräver en vuxen persons förmåga, oavsett ålder, att ge både *fritt* och *informerat* samtycke. EESK rekommenderar därför att ett EU-förbud mot omvändelseterapi utvidgas till att omfatta såväl barn som alla vuxna. Om ett sådant förbud lämnar det öppet för vuxna att samtycka till metoder som omfattas av definitionen av omvändelseterapi bör lagen, såsom i Malta, väga in ett brett spektrum av faktorer som påverkar det samtycke som ges.

3.17 Vad gäller personer som bedriver omvändelseterapi rekommenderar EESK att EU-förbudet ska ha ett lämpligt och brett tillämpningsområde – som omfattar alla offentliga, privata, yrkesmässiga och icke-yrkesmässiga aktörer som ägnar sig åt eller gör reklam för verksamhet som syftar till att ändra en annan persons sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

3.18 Det kan vara lämpligt att EU-förbudet anger specifika aktörer eller ökar ansvarsskyldigheten för enskilda personer (t.ex. föräldrar, lärare, vårdpersonal, socialarbetare) som befinner sig i förtroendeställning till den person som de utsätter för omvändelseterapi. En person eller grupp bör dock inte undgå ansvar enbart på grund av att de agerade utanför en officiell roll eller ett formaliserat/yrkesmässigt förhållande till den utsatta personen.

([9]) EUT C 286, 16.7.2021, s. 128.

*Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet*

3.19 Tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet är grundläggande värden i hela Europa och värnas både i artikel 9 i Europakonventionen och i artikel 10 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

3.20 En vanlig kritik mot ett förbud mot omvändelseterapi är att sådana inskränkningar på ett otillåtet sätt begränsar både förövarnas och offrens rätt att fritt utöva sin religiösa övertygelse. EESK erkänner vikten av ett robust skydd för religionsfriheten, och noterar att förbud mot omvändelseterapi varken får eller bör innebära ett krav på troende eller religiösa sammanslutningar att ändra sina övertygelser om sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck.

3.21 Religionsfrihet är rättighet som kan begränsas och kan inte åberopas för att rättfärdiga att man utsätter andra människor för våld eller diskriminering på grund av deras sexuella läggning, könsidentitet eller könsuttryck. EESK rekommenderar därför att ett eventuellt EU-förbud inte ska omfatta ett undantag för aktörer som påstår sig ägna sig åt eller gör reklam för omvändelseterapi i enlighet med sina religiösa övertygelser.

*Påföljder inom ramen för ett förbud mot omvändelseterapi*

3.22 Bland de medlemsstater som redan har infört förbud mot omvändelseterapi finns det en mängd olika påföljder, bland annat fängelsestraff och böter. För att säkerställa att EU-förbudet mot omvändelseterapi är verkningsfullt rekommenderar EESK att det ska omfatta lämpliga påföljder som återspeglar brottets allvarlighetsgrad.

3.23 Ett EU-förbud bör ålägga medlemsstaterna att, vid behov i samarbete över gränserna, införa lämpliga mekanismer för att övervaka, utreda och bestraffa fall av omvändelseterapi där de har sitt ursprung.

3.24 Under vissa omständigheter kan det vara lämpligt att EU-förbudet väger in försvårande omständigheter, såsom offrets ålder och/eller om det föreligger ett förtroendeförhållande, vilket kan påverka de tillämpliga påföljderna för att bedriva eller göra reklam för omvändelseterapi.

3.25 Om ett EU-förbud mot omvändelseterapi införs via straffrätten kunde det också vara lämpligt att inbegripa civilrättsliga, administrativa eller regleringsmässiga påföljder, såsom att förövaren får sin yrkeslegitimation indragen eller förlorar rätten att utöva ett visst yrke.

Bryssel den 29 april 2026.

Séamus BOLAND
*Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs ordförande*